

Щодо підготовки судово-експертних кадрів вищої кваліфікації в умовах воєнного стану

Вадим Хоша,

канд. юрид. наук, ст. дослідник, ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0467-9826>, e-mail: khosha@hniise.gov.ua

Дар'я Давиденко,

канд-ка екон. наук, ст. дослідниця, ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9124-9511>, e-mail: davidenko.dasha@ukr.net

Розглянуто проблемні аспекти підготовки кадрів вищої кваліфікації в межах спеціальності 081 «Право» за судово-експертним профілем в умовах воєнного стану.

Ключові слова: вища освіта; воєнний стан; дистанційна освіта; доктор філософії; судова експертиза.

Concerning the training of highly qualified forensic expert personnel under the conditions of martial state

Vadym Khosha, Daria Davydenko

The work examines the problematic aspects of the training of highly qualified personnel within the scope of the specialty 081 Law according to the forensic expert profile in the conditions of martial law.

Keywords: higher education, martial law, distance education, doctor of philosophy, forensic examination.

Від початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України пошкоджено значну кількість закладів вищої освіти та наукових установ [1], унаслідок чого відбулись суттєві зміни взаємодії учасників освітнього процесу — діджиталізація. Навчальні заклади вимушені переорієнтовувати інституційну освіту на віддаленість комунікації для забезпечення підготовки здобувачів освіти, зокрема експертних кадрів вищої кваліфікації. Пріоритетним завданням освіти у галузі права за судово-експертним профілем під час війни, як і усієї вищої освіти загалом [2; 3, с. 8], є забезпечення якості освітньої послуги на всіх етапах її надання, що стало можливим за умови впровадження дистанційного навчання.

Відповідно до ст. 49 Закону України «Про вищу освіту» [4] дистанційна форма здобуття освіти є індивідуалізованим процесом, що відбувається переважно за опосередкованої взаємодії відділених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на засадах сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Тобто для організації належного дистанційного освітнього процесу необхідно забезпечити індивідуальну траєкторію навчання за технічно облаштованої зустрічі викладача зі здобувачем вищої освіти в режимі онлайн. В умовах воєнного стану в Україні дотримання необхідних критеріїв

викладання дисциплін стало проблемою через пошкодження матеріально-технічної бази освітніх закладів та порушення строків навчальних планів тощо. Кожен із 52 закладів вищої освіти та наукових установ [5], що здійснюють освітню діяльність на третьому рівні вищої освіти, продовжують реалізовувати освітні програми з метою забезпечення якісної освітньої послуги та привабливості навчання в Україні.

Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України (далі — ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса») — єдина наукова установа в Україні, яка веде освітню діяльність із метою підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації у межах спеціальності 081 «Право» за судово-експертним профілем відповідно до ліцензії (наказ Міністерства освіти і науки України від 13.06.2018 р. № 1253-л «Про ліцензування освітньої діяльності») Міністерства освіти і науки України (далі — МОН). Для науково-методичного забезпечення освітньої послуги та організації навчання в межах ліцензійного обсягу здобувачів, що становить 40 осіб відповідно до наказу МОН від 30.11.2018 р. № 2320-л «Про ліцензування освітньої діяльності», у ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» працює відділ аспірантури та докторантури. З 2018 року відділом проведено 5 вступних кампаній, результатом яких стало зарахування на навчання понад 60 здобувачів

вищої освіти ступеня доктора філософії денної, заочної форм навчання та поза аспірантурою. Підготовка кадрів вищої кваліфікації за судово-експертним профілем не втрачає актуальності також під час війни, тому що процес проведення судово-експертних досліджень за фактами військових злочинів, учинених російськими окупантами, потребує постійного поповнення кадрового ресурсу висококваліфікованих судових експертів.

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» проводить повний цикл навчання аспірантів для здобуття вченого ступеня, який містить освітню та наукову складові навчального плану, що завершується захистом наукової роботи — дисертації. Як обов'язкові, так і вибіркові дисципліни здобувачі вивчають на базі сучасної організаційної техніки. Проблеми віддаленості навчання в умовах воєнного стану вирішуються за допомогою дистанційного викладання дисциплін. Технічні можливості ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» дають змогу викладачам працювати з аспірантами завдяки розширеному доступу до зустрічей онлайн у *Zoom* та на платформі з навчально-методичним забезпеченням *Google classroom*. Крім того, з метою поліпшення дистанційної взаємодії «здобувач — викладач» ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» постійно вдосконалює освітні процеси. Так, 2022 року в межах міжнародного проекту «Відкритий освітній ресурс: судова експертиза» [6] розроблено відеоконтент, який наочно демонструє аспекти проведення судової експертизи за різними її видами та дає змогу докладно ознайомити здобувача з індивідуальними особливостями дослідження судового експерта.

Отже, дистанційна підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації за третім освітньо-кваліфікаційним рівнем вищої освіти зі спеціальності 081 «Право» у ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» є однією з гарантій якісного надання освітньої послуги в Україні. Крім того,

освітньо-наукова програма ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» є акредитованою (сертифікат Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти № 2433), що свідчить про відповідність якості освітньо-наукової діяльності вимогам Європейського освітнього простору.

Перелік джерел посилання

1. 2400 закладів освіти постраждали від бомбардувань та обстрілів, 269 з них зруйновані повністю. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/2400-zakladiv-osviti-postrazhdali-vid-bombarduvan-ta-obstriliv-269-z-nih-zrujnovani-povnistyu-sergij-shkarlet> (дата звернення: 06.03.2023).
2. Фахова передвища і вища освіта в умовах воєнного стану. Міністерство освіти і науки України : вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/fahova-peredvisha-i-visha-osvita-v-umovah-voyennogo-stanu> (дата звернення: 06.03.2023).
3. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність : наук.-метод. зб. / за заг. ред. С. М. Шкарлета. Київ—Чернівці, 2022. 140 с.
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 06.03.2023).
5. Єдина державна електронна база з питань освіти. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/search/> (дата звернення: 06.03.2023).
6. Karina Palkova, Olena Agapova, Aelita Zile, Anton Polianskyi, Khosha Vadym, Serafyma Hasparian, Mozhaiev Mykhailo. Sustainability of Open Educational Resources in Forensic Sciences: International Experience. *European Journal of Sustainable Development*. 2022. № 11 (3). P. 71—80. DOI: 10.14207/ejsd.2022.v11n3p71 (дата звернення: 06.03.2023).